

Avrupa Ülkelerinden Gelen Türk Asıllı Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Destek ve Sosyal Bağlılıkları Üzerine Nitel Bir Araştırma*

A Qualitative Study on Social Support and Social Connectedness Issues in Regard to University Students of Turkish Origin Coming From European Countries

Zeliha TRŞ**
Hudayar Cihan GÜNGÖR***

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Avrupa ülkelerinden gelen yabancı uyruklu Türk asıllı üniversite öğrencilerinin, üniversite öğrenimleri sırasında algıladıkları sosyal destek ve sosyal bağlılık durumları ile ilgili görüşlerini incelemektir. Bu çalışmada araştırmaya konu olan üniversite öğrencilerinin kendine özgü durumlarının incelenmesi nedeniyle nitel araştırma içinde yer alan bütüncül tek durum deseni (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s.290) kullanılmıştır. Bu amaçla 2'si erkek 10'u kız olmak üzere toplam 12 öğrenciye, araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Elde edilen nitel veriler betimsel analizle incelenmiştir. Bulgular, öğrencilerin öğrenim gördükleri sırada herhangi bir sorun yaşamadıkları, çevrelerinden yeterli düzeyde sosyal destek algıladıkları ve kendilerini üniversitede öğrenim gören diğer öğrencilerin bir parçası olarak sosyal bağlılık duygularının yüksek olduğu şeklinde görüş bildirdiklerini göstermiştir. Sonuç olarak, öğrencilerin üniversite öğrenimleri sırasında başka bir ülkede yaşıyor olmalarına rağmen sosyal destek ve sosyal bağlılık algılarının yüksek olduğu, burada öğrenim görmekten memnuniyet duydukları söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal destek, sosyal bağlılık, üniversite öğrencileri, nitel araştırma.

Çalışmanın Türü: Araştırma

ABSTRACT

Human –as a social being- may face several problems every place and time he/she lives in. He/she tries to benefit from surrounding social support sources to solve the problems he/she has faced. Thus, on the one hand he/she solves his/her problems and on the other hand develops a social connectedness to the group he/she lives in and is together. Cohen (2004) ; Cohen and Wills (1985) define social support as emotional, social, informational and instrumental help that can be received from the environment in case of a need. Studies on university students emphasize that social support and social connectedness concepts are important variables in regard to the adaption of individual to his/her environment and to cope with emotion of loneliness (Duru & Poyrazlı, 2007; Duru, 2008; Ramsay, Jones & Barker, 2007).

The purpose of this research is to determine the social support and social connectedness received during the university training by Selçuk and Erciyes University students of Turkish origin coming from European countries.

Method

Integrated single case pattern (Yıldırım & Şimşek, 2005, pg.290) that takes place in qualitative research paradigm has been used due to the analysis of distinctive situations of university students of Turkish origin who are the subjects of this research.

There are 31 European students of Turkish origin enrolled in Education Faculty of Selçuk University. 28 of these students have come with The Examination of Foreign Students and 2 of them have had state scholarship. Students who have been currently continuing their education started their education with language certificate of TOMER (Turkish and Foreign Languages Research and Application Centre) or Turkish Proficiency Test applied by Turkish Language Teaching Department of Education Faculty of Selçuk University.

Only one student has currently been attending Turkish preparation education. 2 of these students have become citizens of Turkish Republic. Thus the total number is 29 (20 female, 9 male). Mean age of students is 22,81.

The countries from which students have come from are Germany, Albania, Austria, Bosnia-Herzegovina, Bulgaria and Greece. 9 of these students that could be reached and that are voluntary have been included into the study.

3 European students of Turkish origin enrolled in Education Faculty of Erciyes University have taken Examination for Foreign Students and 1 of these have taken Examination of Children of People Working Abroad. Total number of students is 4 (3 female, 1 male). 2 of the students have come from Germany and 2 of them have come from Bulgaria. 3 of these students that could be reached and that are voluntary have been included into the study.

* Bu çalışma, II. International Congress of European Turks 14-16 Mayıs 2009 Belçika'da sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Yrd. Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi

*** Yrd. Doç. Dr., Erciyes Üniversitesi

Since a descriptive method is applied during the research and since the processes for foreign students are similar in these two faculties, a distinction of sample and analysis is not made between these two groups of students. Thus a total of 12 students take place within the scope of the study.

Gathering and Analysis of Data

Data are gathered through archive registers taken from student affairs office of related faculties, structured interview form and personal information form. In addition to the articles of Social Connectedness Scale (Duru, 2007) and Social Support Scale (Yıldırım, 1997), the studies of related field literature in terms of social support and social connectedness are also benefited from for the preparation of semi-structured interview form. Opinions of 3 professionals working as professors in universities in departments of psychological counseling and guidance have been asked during the preparation of interview form and it has gained its final form in accordance with the corrections of these professors.

Before the study, a pilot study has been carried out with 2 foreign citizen students of Turkish origin of Education Faculty of Selcuk University in order to evaluate the comprehensibility and appropriateness of questions for the group that will be analyzed. Following the fact that there is not an incomprehensible question in the questions as stated by the students and that these questions are appropriate for their conditions, the interview form has been given to the sample group.

1st, 2nd, 3rd, 4th and 5th questions of the question list are related to Structural Support (1, 2), Functional Support (3) and Support Satisfaction (4) and 5th, 6th and 7th questions are related to Social connectedness. Open-ended questions are asked to students.

1. What kind of problems do you encounter with during your education in Turkey?
2. Explain the support you receive during solving these problems or under normal conditions.
3. Explain in which level/rate and how the supports you receive during adaption process or coping with problems meet your need.
4. In which level these supports you receive during adaption process/coping with problems are effective?
5. Explain your feelings that rise when you participate in new social environments.
6. Explain how you meet your need of belonging to a social group.
7. Explain under which conditions you do not feel that you are a part of a group.

Gathered data are analyzed in accordance with the content analysis method within the framework of qualitative research. Within this purpose, thematic coding appropriate to question articles is carried out and findings of frequency and % distributions are presented.

Findings

The findings of the study demonstrate that 63% of students have not faced any problem during their education in Turkey, 37% of them have faced several problems, 63% of them have received support from their families, 36% of them have not received any support, 54% of them have stated that the support they received met their need substantially, 45% of them have stated that the support they received met their need slightly, 75% of them have stated that the support they received was very effective, 25% of them have stated that the support they received was not effective, 63% of them have stated that they do not participate into social environments, 37% of them have stated that they are happy to participate in social environments, 81% of them have stated that they participate into social activities, courses, cinema and theatre, 18% of students have stated that they have not had any effort to belong into a group, 27% of them have stated that they do not feel that they are a part of a social group when they are forgotten and when they are alone.

Keywords: Social support, social connectedness, university students, qualitative research.

The type of research: Research

Giriş

İnsanların yaşamlarında farklı geçiş dönemleri vardır. Bu dönemler onların yeni sürece uyum sağlamaları ve karşılaştıkları sorunlarla başa çıkmalarının beklendiği durumlardır. Bireyler için üniversite öğrenim süreci, yeni bir yaşam dönemi olması açısından önemlidir. Üniversiteye yeni başlayan öğrenciler için ise bu durum sosyal, duygusal ve akademik yönlerden farklı bir hayata uyum sağlamanın da başlangıcı anlamına gelmektedir (Reischl ve Hirsch, 1989). Üniversite öğrenimi için ailelerinden farklı bir yere gelen öğrencilerde, bir grubun üyesi olma, bir meslek sahibi, gelecekle ilgili planlamalar ile yeni bir eğitim kademesine, yeni bir kente ve yabancı bir çevreye uyum sağlama gibi değişik sorunlar yaşanabilmektedir (Uygun, 2004). Özellikle birinci sınıftaki öğrencilerin sosyal çevreye uyumları üzerinde, algıladıkları sosyal destek düzeyi önemli bir etki oluşturmaktadır (Hinderlie ve Kennie, 2002). Üniversite hayatına sağlanan uyum; akademik uyum, sosyal uyum, duygusal uyum ve kurumsal bağlanma olarak dört boyutta incelenmektedir (Baker ve Siryk, 1984).

Üniversite öğrencileri, farklı bir kentte öğrenimleri sırasında bile bazı sorunlarla karşılaşırken (Sertbaş, Çuhadar ve Demirli; 2004) başka bir ülkedeki öğrenimleri esnasında uyum zorlukları bakımından risk teşkil edebilecek farklı akademik ortam, stres, düşük sosyal destek (Zhang ve Goodson, 2010) gibi sosyokültürel bazı zorluklar yaşayabilmektedirler. Bu çalışmada öğrencilerin sosyal uyum düzeyleriyle ilgili olabilecek sosyal destek ve sosyal bağlılık düzeylerine ilişkin görüşlere dikkat çekilmek istenmiştir. Öğrencinin çevresindeki sosyal destek kaynaklarından yeterli şekilde faydalanması (Wintre ve Bowers, 2007) ve içinde bulunduğu ortama kendini ait hissetmesiyle (Hendrickson, Resen ve Aune; 2010) sosyal uyumu kolaylaşabilmektedir. En genel anlamıyla bireyin yaşamsal sorunlarla başa çıkması konusunda çevresindeki insanlar (arkadaşlar, aile

üyeleri, kendi kendine yardım grubu üyeleri, kamu kuruluşları vb.) tarafından yapılan yardım sosyal destek olarak ifade edilmektedir (Budak, 2000, s.688). Sosyal destek kaynakları ise, bireyin yaşamında önemli bir yere sahip olan anne, baba, eş, sevgili, arkadaşlar, aile, öğretmenler, akrabalar, komşular ve uzman kimseleri ifade etmektedir (Sorias, 1988).

Sosyal destek kaynaklarının bireylere farklı şekilde yardım sağladığı, bunlar arasında da üzerinde en fazla durulanların maddi, duygusal ve zihinsel destekler olduğu belirtilmektedir. Maddi destek, günlük sorumlulukların gerçekleştirilebilmesi için başkaları tarafından sağlanan eylem ya da araçlardır. Duygusal destek, kişinin, sevgi, şefkat, saygı, empati ve bir gruba ait olma gibi temel sosyal gereksinimlerini karşılar. Zihinsel destek ise, bireye kişisel ve çevresel sorunlarla ilgili olarak bilgi, öğüt ve rehberlik etme gibi davranışları içermektedir (Sorias, 1988). Aynı zamanda sosyal destek yapısal ve fonksiyonel olarak iki kategoride düşünülmektedir. Yapısal destekte bireyin kimlerden destek aldığı, destek veren kişilerin sayısı ve bireye yakınlık derecesi önemlidir. Fonksiyonel destekte ise, verilen yardımın birey için ne kadar önemli olduğu ve ne ifade ettiği, ayrıca bireyin ihtiyacı olan desteğin ne kadarını karşılayıp karşılamadığı söz konusudur (Yıldırım, 2004). Bu çalışma, destek türleri, destek kaynakları, sağlanan destek düzeyi, destek düzeyi doyumu (Ramsay, Jones ve Barker, 2007) sınıflaması esas alınarak yapılmıştır.

Sosyal destek işlevlerinin neler olabileceği konusunda çeşitli görüşler ortaya atılmıştır. Buna göre sosyal desteğin beş ayrı işlevinden bahsedilebilir. Bunlar,

- Sosyal desteğin yönü: Sosyal destek en az iki birey arasında, alıcı ve verici olarak yardımların değişimi,
- Desteğin eğilimi: Bizi sevdiğini, önemseddiğini ve değer verdiğini bildiğimiz, güvendiğimiz insanların varlığı ve hazır bulunması,
- Desteğin tanımı: Kişiye sevildiğini, değer verildiğini ve karşılıklı iş birliğine dayanan bir iletişim içinde bulunduğunu gösteren özel bir bilgi,
- Desteğin içeriği: Kişinin yaşamı boyunca değerinin fark edilmesine, beğenilmeye, kendisinden daha güçlü algıladığı kişilerle özdeşleşmeye, korktuğu veya telaşlandığı zamanlarda teskin ve teselli edilmeye ve kendisi gibi algıladığı insanlarla duygusal ve düşünsel paylaşımlarda bulunmaya gereksinimi vardır.
- Sosyal ağın desteği: Sosyal ağ bireyin yaşamında önemli, hâlihazırda etkileşimde bulunduğu kişileri kapsamaktadır. Sosyal destek ağı çoğunlukla anne, baba ve arkadaşlardan meydana gelir. Algılanan arkadaş desteği kişinin kendini yeterli ve başarılı hissetme olanağını yakalayarak, yetenekleri geliştirmesine ve sağlıklı benlik algısı oluşturmaya yardım eder (Taysi, 2000).

Bandura (1997) bireylere, aileden ve çevreden sağlanan sosyal destek ne kadar yüksek olursa, bireylerin yaşayabilecekleri problem durumlarını çözmeye o denli ısrarcı çaba sarf edebileceklerini ve böylelikle daha başarılı olabileceklerini vurgulamıştır. Bireyin ihtiyaç duyduğunda çevresinden elde edebileceği destek türleri; Smith, Fernengel, Holcroft, Gerald ve Marien (1994) tarafından nicel, nitel ve işlevsel olarak sınıflandırılırken, Schaefer, Coyne ve Lazarus (1981), Cohen ve Wills (1985) ve Cohen, (2004) tarafından duygusal/sosyal, bilgisel ve araçsal/maddi destek olarak sınıflanmıştır. Bu sınıflama aşağıdaki şekilde açıklanmıştır:

1. Duygusal destek, karşısındakinin sorunlarını dinleme, duygularını paylaşma, sevgi, saygı, şefkat gösterme gibi davranışlarda gözlenmektedir. Duygusal desteğin işlevi, bireylerin psikolojik sağlığı ile doğrudan ilgili olduğu belirtilmektedir. Bu ilişkilik, söz konusu davranışların bireyde çevresindeki kişiler tarafından sevildiği, sayıldığı ve anlaşıldığı duygusu uyandırmaktadır. Duygusal desteğin etkinliğinin, kişide özgüven artışı ve sorunlarla ilgilenmede artan güdülenme gibi olumlu değişikliklerin ortaya çıkmasını sağlayan duygulara sahip olmada önemli olduğu belirtilmektedir. Duygusal işlevi oluşturan davranışların, bireyin stresli olayların sonuçları ile duygusal yönden baş edebilmesini sağladığı vurgulanmaktadır. (Cohen, 2004; Taysi, 2000)

2. Bilgisel destek, bireye kişisel ve çevresel sorunlarla ilgili olarak bilgi, öğüt verme ve rehberlik etme gibi davranışları kapsar (Cohen, 2004). Birey stres kaynağı ile karşılaştığında büyük olasılıkla sorunu çözmeye yetersiz kalmış olabilir. Bu durumda sosyal çevre bireyin daha önceden dikkatini çekmemiş, sorunu çözücü nitelikte olan yeni çözüm yolları önererek bilgisel destek sağlayabilir. (Taysi, 2000).

3. Araçsal destek ise somut ve maddi desteği ifade etmektedir. Para, iş, zaman ve çevresel yardımı içerir. Bu işleve en yaygın örnekler olarak başkasına para ve eşya ödünç verme veya bağışlama, birey adına ev işi, alışveriş yapma gibi davranışlar sıralanmaktadır. Diğer sosyal destek türlerinden farklı olarak bu işlevin bireyin sorununu doğrudan onun adına çözmeye gibi bir yararı vardır (Cohen, 2004).

Birey bir yandan ihtiyaç duyduğu desteği alırken bir yandan da birlikte yaşadığı gruba karşı bir sosyal bağlılık geliştirir. Lee ve Robbins (1995) benlik psikolojisi çalışmalarına dayalı olarak, insanların ait olma ihtiyaçlarını, sosyal dünyaya katılarak özdeşim kurma yoluyla karşıladıklarını ifade etmektedirler. Sosyal bağlılık ait olma durumuna ilişkin içsel duyguyu yansıtmakta ve sosyal dünyayla yakın ilişkide olmanın subjektif farkındalığı olarak tanımlanmaktadır. Sosyal bağlılık düzeyi yüksek insanların, kendini değerlendirme, sosyal karşılaştırma gibi bilişsel süreçler yoluyla, kendi duygu ve ihtiyaçlarını daha iyi yönetebildikleri ifade edilmektedir. Bağlılık düzeyi yüksek olan bireyler, sosyal ortamlara katılabildikleri gibi, kolaylıkla başka insanlarla birlikte olabilir ve özdeşleşebilirler. Diğer yandan sosyal bağlılık düzeyi düşük bireyler, ihtiyaçlarını ve duygularını etkili bir şekilde yönetemedikleri gibi düşük benlik saygısı, anksiyete ve depresyona daha fazla eğilimlidirler. Lee ve Robbins'e (1998) göre, yabancılaşma, yalnızlık ve izolasyon duygusu yaşayan bireyler, etraflarındaki sosyal dünyaya rağmen kendilerini bunun dışında görmektedirler. Yakın aile ve destekleyici arkadaş çevresine rağmen, yaşamlarında ait olma eksikliği yaşadıklarını ifade etmektedirler. Yaşamlarında bağlılık eksikliği yaşayan bireylerin, daha düşük benlik saygısına sahip oldukları, sosyal ilişkilerinde daha az doyum sağladıkları, çevrelerini daha fazla tehdit edici olarak algıladıkları bulunmuştur. Aynı şekilde Lee, Draper ve Lee'e (2001) göre yüksek sosyal bağlılık duygusu geliştirmiş bireyler yeni çevreleriyle daha kolay bütünleşebilmekte, sosyal ilişkilerinde daha toleranslı olabilmekte, kişilerarası farklara saygı göstermekte ve aidiyet gereksinimlerini karşılayacak yaşantılardaki dışlanmalara daha fazla dayanabilmekte ve bunları tolere edebilmektedirler. Üniversite öğrencilerinin sosyal bağlılık düzeylerinin yüksek olmasının, yeni çevrelerine uyum sağlamalarını kolaylaştırabileceği düşünülmektedir.

İlgili alanyazın incelendiğinde yüksek sosyal destek algısı, aile yapısı (Torun, 1995), olumlu arkadaş ve aile ilişkisi (Güngör, 1996), atılganlık becerisi (Güçray, 1998), problem çözme becerisi (Budak, 1999; Marrison, Mallinckrodt ve Lodd, 1987; Işık, 2000, Arslan, 2009), akademik başarı (Levitt, 1995), okul uyumu (Marrison, Mallinckrodt ve Lodd, 1987) ile ilişkili iken; düşük sosyal destek algısının tükenmişlik (Torun, 1995), fiziksel rahatsızlık (Güngör, 1996), uyumsuz karar verme stilleri olan ilgisizlik, kaçınma ve aşırı uyarılmışlık (Güçray, 1998), yalnızlık (Yılmaz, 2000), depresif belirtiler (Windle, 1991; Yıldırım, 2007), düşük akademik başarı, düşük benlik saygısı (Wenz ve Sipeerstein, 1997) ve sınav kaygısı (Yıldırım, 2007) ile ilişkili olduğu ifade edilmektedir. Sosyal destek algısına ilişkin çalışmaların ilköğretim I.kademe öğrencileri (İlkin, 1994), 12-22 yaş arası gençler (Çakır, 1993), lise öğrencileri (Budak, 1999; Elbir, 2000), üniversite öğrencileri (Güngör, 1996), evli bireyler (Özen, 1998) gibi oldukça geniş örneklem gruplarında çalışıldığı görülmektedir.

Diğer bir çalışma, Avusturalya üniversitelerinde okuyan ve mezun olan yabancı uyruklu öğrencilerin Melbourne bağlılık, çeşitli organizasyonlar, gruplar ve birliklere katılmaları, ev ve aileye bağlılıkları ve Avusturalya'lularla ve kültürel olarak kendilerine yakın kültürlerle etkileşim ve sosyal yönden birliktelikleri incelenmiştir. Asya ülkelerinden gelen öğrencilerin, kampüs içinde ve dışında yakın kültürlerle ve özellikle Avusturalya'lularla sosyal yönden birlikte oldukları ve Melbourne bağlılık duygularının daha güçlü oldukları bulunmuştur. Aynı zamanda diğer öğrencilerden farklı olarak Asyalı öğrencilerin, kampüs dışı ulusal veya kültürel organizasyonlara ve dini gruplara katılmasının Melbourne sosyal bağlılık duygusuyla olumlu bir ilişkisinin olduğu görülmüştür (Rosenthal ve Russell, 2007). Ürdün'de üniversite öğrencilerinin algıladıkları stres ve sosyal destek algısı arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada, stres ve algılanan aile desteği arasında negatif bir ilişkinin olduğu ve aileden algılanan sosyal desteğin arkadaşta algılanan sosyal destekten daha yüksek düzeyde stresli yaşam olaylarını yordadığı ifade edilmiştir (Hamdan-Mansour ve Dawani, 2008). Bir başka çalışmada, Ramsay, Jones ve Barker (2007) Avusturalya üniversitesinde birinci sınıfa başlayan Avusturalyalı ve yabancı öğrencilerin, uyum ile destek türleri, destek düzeyleri, destek kaynakları ve destek düzeyine ilişkin sağlanan doyum arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Uyum sağlayan yabancı öğrencilerin, uyum sorunu olan gruplardan daha fazla arkadaşlarından destek alırken, uyum sağlayan Avusturalya'lı öğrencilerin daha fazla arkadaş desteği ve duygusal destek aldıkları bulunmuştur. Her iki grup karşılaştırıldığında, yabancı öğrencilerin duygusal, araçsal ve bilgi desteğine daha fazla ihtiyaçları olmasına karşın yeterince karşılanmadığını algıladıkları bulunmuştur. Yılmaz, Yılmaz ve Karaca (2008) üniversite öğrencilerinin sosyal destek ile yalnızlık düzeyleri arasında ve yalnızlık ile sosyal destek kaynakları (aile, arkadaş, özel insan) arasında negatif bir korelasyonun olduğu bulunmuştur. Çeçen'in (2008) üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada, anababa tutumlarına göre, sosyal destek algılama düzeyinin anlamlı biçimde farklılaştığı,

ebeveynlerini demokratik algılayan öğrencilerin ailelerinden ve arkadaşlarından daha fazla sosyal destek algıladıkları bulunmuştur.

Sosyal destek ve bağlılığa ilişkin çalışmalarında Duru ve Poyrazlı'nın (2007) Amerika'da öğrenim gören Türk öğrenciler üzerinde yaptıkları çalışmada, sosyal bağlılık duygusunun uyum zorlukları ve kültürleşme stresini yordayabildiği bulunmuştur. Üniversite birinci sınıf öğrencileri üzerinde yapılan başka bir çalışmada, sosyal destek ve sosyal bağlılığın yalnızlıkla negatif yönde, uyum zorluklarının ise yalnızlıkla pozitif yönde anlamlı bir ilişkisinin olduğu bulunmuştur. Aynı zamanda sosyal destek ve sosyal bağlılığın, uyum zorlukları ve yalnızlık ilişkisinde kısmi bir ara değişken işlevi üstlendikleri vurgulanmıştır (Duru, 2008b). Diğer bir çalışmada Duru (2008a) üniversite birinci sınıf öğrencilerinin sosyal bağlılık, arkadaş desteği, aile desteği ve özel insan desteği arttıkça yalnızlıklarının azaldığını ifade etmiştir. Aile desteği, özel insan desteği ve yalnızlık arasındaki negatif ilişkinin, düşük sosyal bağlılığı ifade eden öğrencilerde daha güçlü olduğu görülmüştür.

Ele alınan çalışmada dikkati çeken ortak noktanın, varolan sosyal destek ve sosyal bağlılık kavramlarının nicel araştırma deseninde çalışılmış olmasıdır. Ancak nitel araştırma deseninde bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Bu çalışmanın amacı, Avrupa ülkelerinden gelen yabancı uyruklu Türk asıllı üniversite öğrencilerinin, üniversite öğrenimleri sırasında algıladıkları sosyal destek ve sosyal bağlılık durumları ile ilgili görüşlerini incelemektir.

Bu amaçla çalışmada şu temel sorulara yanıt aranmıştır;

1. Öğrencilerin Türkiye'de öğrenim gördükleri sırada aldıkları sosyal desteğe ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Öğrencilerin Türkiye'de öğrenim gördükleri sırada yaşadıkları sosyal bağlılığa ilişkin görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Üniversite öğrenimleri sırasında karşılaştıkları sorunları, algıladıkları sosyal destek ve sosyal bağlılık durumlarını belirlemek üzere yabancı uyruklu Türk asıllı üniversite öğrencileriyle nitel verilere dayalı betimsel bir çalışma yürütülmüştür. Bu çalışmada araştırmaya konu olan Türk asıllı üniversite öğrencilerinin kendine özgü durumlarının incelenmesi nedeniyle nitel araştırma içinde yer alan bütüncül tek durum deseni (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s.290) kullanılmıştır.

Evren

Bu çalışmada örneklemin, evren içindeki yerini belirlemesi açısından evrene ilişkin özelliklere de yer verilmiştir.

Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde kayıtlı olan Avrupalı Türk asıllı öğrenci sayısı 31'dur. Öğrencilerin 28'i YÖS sınavı ile 2'si ise devlet bursu ile gelmişlerdir. Halen öğrenim görmekte olan öğrenciler TÖMER dil belgesine veya Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliğinin yaptığı Türkçe Yeterlik Sınavı'nda başarılı olarak öğrenimlerine başlamışlardır. Sadece 1 öğrenci şu anda Türkçe Hazırlık eğitimi almaktadır. Bu öğrencilerden 2'si T.C. vatandaşı olmuşlardır. Böylece toplam sayı 29 (20 kız, 9 erkek)'dir. Öğrencilerin geldiği ülkeler Almanya, Arnavutluk, Avusturya, Bosna Hersek, Bulgaristan ve Yunanistan'dır.

Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde kayıtlı olan Avrupalı Türk asıllı öğrencilerin 3'ü YÖS sınavı ile 1'i ise YÇS ile gelmiş olup toplam sayı 4 (3 kız, 1 erkek)'dir. Öğrencilerin 2'si Almanya, 2'si Bulgaristan'dan gelmiştir.

Katılımcılar

Bu araştırma, 2008-2009 öğretim yılında Selçuk ve Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi'ne devam eden Türk asıllı yabancı uyruklu 12 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma sürecinde betimsel bir yol izlenmesi ve adı geçen fakültelerin yabancı uyruklu öğrenci işlemlerinin benzer olması nedeniyle her iki öğrenci grubu arasında örneklem ve analiz ayrımı yapılmamıştır. İlgili fakültelerde öğrenim görmekte olan yabancı uyruklu Türk asıllı öğrencilerin durum tespiti yapılabilmesi amacıyla öğrenci işleri ofisinden bu öğrencilere ait bölüm ve sınıf kayıtları alınmıştır. Buna göre hangi bölümde kaç öğrenci bulunduğu ve bu öğrencilerin öğrenim durumları belirlenmiştir. Daha sonra öğrencilerin ders programları gün ve saat olarak çıkarılmış, öğrenci panolarına ilanlar asılmak suretiyle ilgili öğretim üyelerinin adı verilerek ulaşılmaya çalışılmıştır. Ayrıca ilanı desteklemek amacıyla sınıflara girilmiş ve çalışma hakkında bilgi verilmiş ve

öğrencilerin arkadaşları aracılığıyla duymaları sağlanmaya çalışılmıştır. Öğretim üyelerine araştırma hakkında bilgi almak amacıyla gelen ve çalışmaya katılmaya gönüllü olan öğrencilerle görüşme formu kullanılarak görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcılarla ilk tanışıldığında çalışmanın içeriği ve süresi hakkında bilgi verilmiş, zamanı uygun olmayan 1 öğrenci dışında gelen 12 öğrenciyle görüşülmüştür. Öğretim üyelerinin öğrencilerle görüşme süreleri yaklaşık 30 dk. sürmüştür. Araştırma verilerinin toplanması dört hafta sürmüştür.

Burada öğrencilerle yapılan görüşme kayıtlarına Ö1E veya Ö2K gibi belirleyiciler verilmiştir. Burada Ö; öğrenciyi; 1, öğrencinin görüşme sırasını; E veya K ise, erkek veya kız olarak cinsiyetini belirtmektedir. Çalışmaya katılan öğrencilerin bölüm/program ve cinsiyete göre dağılımları Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcılar /Üniversite Öğrencileri

Bölüm/Program	Cinsiyet		Toplam
	Kız	Erkek	
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık		1	1
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği	1	-	1
İlköğretim Matematik Öğretmenliği	2	-	2
Sınıf Öğretmenliği	2	-	2
Zihin Engelliler Öğretmenliği	1	-	1
Okulöncesi Öğretmenliği	2	-	2
İngilizce Öğretmenliği	1	-	1
Almanca Öğretmenliği	1	-	1
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği		1	1
TOPLAM	10	2	12

Veri Toplama Araçları

Türkiye’de öğrenim görmekte olan üniversite yabancı uyruklu Türk asıllı üniversite öğrencilerinin karşılaştıkları sorunlar, algıladıkları sosyal destek ve sosyal bağlılık durumlarıyla ilgili görüşlerini incelemek amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen Algılanan Sosyal Destek Düzeyi Görüşme Formu ve Sosyal Bağlılık Düzeyi Görüş Bildirme Formu kullanılmıştır. Veriler ilgili fakültelerin öğrenci işleri ofisinden elde edilen arşiv kayıtları, görüşme formları ve kişisel bilgi formu aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmada veri toplama amacıyla kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formlarının hazırlanmasında Sosyal Destek Ölçeği (Yıldırım, 1997) ve Sosyal Bağlılık Ölçeği (Duru, 2007) maddelerinin yanı sıra, sosyal destek ve sosyal bağlılıkla ilgili alan yazındaki çalışmalardan yararlanılmıştır. Görüşme formlarının hazırlanması esnasında psikolojik danışma ve rehberlik alanında üniversitede öğretim üyesi olan 3 uzmanın görüşüne başvurulmuş, onlardan gelen düzeltmelere göre görüşme formları son haline getirilmiştir.

Algılanan Sosyal Destek Görüş Bildirme Formu: Türkiye’de öğrenim görmekte olan üniversite öğrencilerine görüşme içeriği ve süresi hakkında bilgi verildikten sonra çalışmaya gönüllü olanlara, görüş bildirim formu verilmiş ve formlar öğrenciler tarafından doldurulduktan sonra öğretim üyelerine teslim edilmiştir. Formda öğrencilerin cevaplaması için (a) Türkiye’de öğrenim gördükleri sürece karşılaştıkları sorunları (b) bu sorunlarla başa çıkarken veya normal şartlarda aldıkları destek durumlarını (c) Uyum sürecinde veya sorunlarla başa çıkmada alınan desteklerin ihtiyacı ne düzeyde/hangi oranda karşıladığı (d) Uyum sürecinde/sorunlarla başa çıkmaları esnasında alınan bu desteklerin ne düzeyde etkili olduğu (e)ek yorum ve önerilerini içeren dört açık uçlu soruya yer verilmiştir.

Sosyal Bağlılık Görüş Bildirme Formu: Yabancı uyruklu Türk asıllı üniversite öğrencilerine sosyal bağlılık durumlarına ilişkin görüşlerini almak amacıyla üç açık uçlu sorunun yer aldığı bir form uygulanmıştır. Sorular (a) yeni sosyal ortamlara katılımlarında yaşadıkları duyguları (b) sosyal bir gruba ait olma ihtiyacını giderme yolları (c) kendilerini bir grubun parçası olarak algılamadıkları durumları (d)ek yorum ve önerileri içermiştir.

Pilot Çalışma

Araştırmaya başlamadan önce soruların anlaşılabilirliği ve araştırma yapılacak gruba uygunluğunun değerlendirilmesi amacıyla, Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde öğrenim görmekte olan yabancı uyruklu Türk asıllı 2 öğrenciyle pilot çalışma yapılmıştır. Öğrencilerin ifadesine göre soru listesinde anlaşılmayan bir

soru olmayışı ve kendi durumlarına uygun olmasının tespit edilmesi üzerine görüşme formları örneklem grubuna verilmiştir.

Verilerin Analizi

Üniversite öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek ve sosyal bağlılık durumlarıyla ilgili görüşleri betimsel analizle incelenmiştir. Elde edilen nitel veriler temalarla ilişkilendirilerek kodlanmıştır. Bu kodlama esnasında öğrencilere sorulan sorular çerçevesinde ana temalar oluşturulmuş, bu temalar altında yer alan görüşler de kodlama yoluyla analiz edilmiştir.

BULGULAR

Öğrencilerin Algılanan Sosyal Destek Düzeylerine İlişkin Görüşleriyle İlgili Bulgular

Türkiye’de öğrenim gördükleri süreçte karşılaştıkları sorunlar: Öğrencilerin 8’i Türkiye’ye geldiklerinde herhangi bir sorunla karşılaşmadıklarını belirtmişlerdir. Öğrenciler Türkiye’de yaşadıklarını a. herhangi bir sorun yaşamadıkları (ör: “Türkçe’yi bildiğim için bir sorunla karşılaşmadım” Ö2K) b. Dil, kültür ve yaşam biçimine alışmakta zorlanma (ör: “Türkçem az olduğu için resmi işlerde, bazen de derslerde sorun olabiliyor”(Ö5K); “Dil, kültür, sosyal yaşam ve ders konularında sorun yaşadım”(Ö10K);. c.Eğitim sistemine uyum sağlamada zorlanma konusunda(ör: Ö6K “yaşama biçimine, eğitim sistemine uyum sağlamak zor oldu”; “Eğitimle ilgili değil, sınıf yönetimi ve matematik materyalleri derslerinde zorlanıyorum.”(Ö1E) olmak üzere 3 tema altında belirtmişlerdir.

Bu sorunlarla başa çıkarken veya normal şartlarda aldıkları destek durumları: Öğrenciler sosyal destek konusunda; a. ailelerinden,(ör: “Maddi destek konusunda ailemden mümkün oldukça destek gördüm” Ö12E) b. arkadaşlarından (ör: “Eğitim süresince en büyük desteği ailemden ve ev arkadaşarımdan aldım. Eğitim derslerinde ve günlük hayatta arkadaşarıım bana çok yardımcı oldular” Ö1E). c. Çeşitli kuruluşlardan (ör: Ayrıca sosyal hizmet kuruluşlarından ve arkadaşarıımdan da destek görüyorum. Dil sorununu da daha fazla kitap okuyarak ve kişisel gelişimime önem vererek baş etmeye çalışıyorum” (Ö12E) d.sorunlarla herhangi bir yardım almadan kendi başlarına mücadele etmeleri (ör. “Sorunlarımla başa çıkarken başkalarından büyük bir yardım almadım. Ders konusunda karşılaştığım sorunlarda bazı hocalarıım bana “o senin sorunun” deyip hiç umursamadılar bile. Diğer sorunlarıımı ise kendi başııma çözmeye çalıştım ve bir kısmını başardım” (Ö11K) olmak üzere dört tema altında belirtmişlerdir.

Uyum sürecinde veya sorunlarla başa çıkmada alınan desteklerin ihtiyacı ne düzeyde/hangi oranda karşıladığı: Öğrenciler alınan desteklerin ihtiyaçlarını hangi oranda karşıladığı konusunda; a.öğrencilerin %55’i gördükleri desteğin ihtiyaçlarını büyük oranda karşıladığını (ör: “Arkadaşarıımdan aldığım destek Türkiye şartlarını bilmediğim için arkadaşarııma danışıyorum. Bana %70 destek oluyorlar. Ailemin verdiği destek ise tam” (Ö1E); “Benim aldığım destek ihtiyaçlarıımı çok iyi karşıladı. Bazen yine de adaptasyon sorunu yaşadysam da alışması çok zor olmadı. Çok etkinliklere katıldım. Çok geziler yapıldı. Tiyatro, bağlama vs. kurslarına katıldım” Ö6K). b. öğrencilerin %45’i aldıkları desteğin ihtiyaçlarını çok az karşılaması konusunda (ör: “Belli bir oranda karşılıyor ama tamamı değil. Arkadaşarıımın yardımı dışında kendim de çok çabalayıp çalışmalyım” (Ö5K). “Açıkçası çok fazla etkili olmadılar. Onların da bilmedikleri eksik bilgiler vardı. Çok fazla ihtiyaçlarıımı karşılamadı. Hiçbir soru tam olarak cevaplanmadı” (Ö8K) olmak üzere iki tema altında belirtmişlerdir.

Uyum sürecinde/sorunlarla başa çıkmaları esnasında alınan bu desteklerin ne düzeyde etkili olduğu: Öğrencilerin %75’i gördükleri desteğin çok etkili olduğu(ör: “Alışana kadar etkili, zaten ondan sonra sorunlarla baş etmeyi otomatikman öğreniyorsunuz” (Ö6K); “Uyum sürecinde aldığım destekler sayesinde okulu bırakmamaya karar verdim, anladım ki zamanla her türlü sorunlarla başa çıkılabilir” (Ö9K). b.%25’i ise etkili olmadığı (ör: “ailemle fazla ilgili değilim, arkadaşarıımla aramda bazen uçurumlar olabiliyor” (Ö3K); “bilgili bir destek olsaydı ben daha bilinçli olurduım. Sürekli bilen birini aramazdım sorunlarıım için” (Ö8K) şeklinde iki ana tema altında belirtmişlerdir.

Ek yorum ve öneriler. Üniversite öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek düzeylerine ilişkin ek yorum ve öneriler bölümünde ise, yabancı uyruklu olsalar dahi kendilerinin Türk olmaları nedeniyle burs verilmesini istediklerini, fakültede sadece yabancı uyruklu öğrencilerle ilgilenen ve resmi işleri çok iyi bilen çalışanlardan oluşan, öğrenci işleri bünyesinde ayrıca bir ofise ihtiyaç duyduklarını ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin Sosyal Bağlılık Düzeylerine İlişkin Görüşleriyle İlgili Bulgular

Yeni sosyal ortamlara katılmalarında yaşadıkları duyguları. a. Öğrencilerin %63'ü sosyal ortamlara katılmadıkları (ör: “*Farklı kültürlerde eğitildiğim için kendimi dışlanıyormuşum gibi hissediyordum. Eğitim eksikliğim, Türkçem vs. ama biraz çevre edindim ve ilk gösterdikleri tepkilere alıştım ve şimdi biraz daha rahat davranabiliyorum*” (Ö5K); b. öğrencilerin %37'si sosyal ortamlara katılmaktan mutlu oldukları (ör: “*Yeni sosyal ortamlara katıldığımda hiç yabancılık çekmem. Çünkü en önemlisi dilimi konuştukları için. Beni güzel duygular kaplar. Mutlu olurum çünkü yeni ortamlar, yeni çevre ve arkadaşlar. Kısacası ben Türkiye’de olmaktan çok memnunum*” (Ö1E) şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Sosyal bir gruba ait olma ihtiyacını giderme yolları. a. Öğrencilerin %82'si sosyal bir gruba katılma ihtiyaçlarını arkadaşlarıyla sosyal faaliyetlere, kurslara, sinema ve tiyatro giderek karşıladıkları (ör: “*Sosyal bir gruba ait olma ihtiyacımı arkadaşlarımla gittiğim satranç kursuna giderek, arkadaşlarımla etkinlikler düzenleyerek, ailemle (anne, baba, abla gibi) birlikte etkinlikler yaparak gideriyorum*” (Ö10K) b. öğrencilerin %18'i ise herhangi bir gruba ait olma çabalarının olmadığı (ör: “*Genelde kendim tek başıma bir şeyler yaparım. Yani bir gruba ait olma gibi bir çabam yoktur*” (Ö3K) şeklinde ifade etmişlerdir.

Kendilerini bir grubun parçası olarak algılamadıkları durumlar a. öğrencilerin %73'ü kendilerini bir grubun parçası olarak gördüklerini veya böyle bir problem yaşamadıkları (ör: “*Küçük yaştan itibaren ailemle yurtdışında yaşadım. Aslen Bulgaristan'lı olduğum için ilk yurtdışına gittiğimde zorluk yaşadım ama şimdi burada olmaktan memnunum. Bulgaristan doğduğum yer ve Türkiye eğitim aldığım ve ileride mesleğimi yapabileceğim ülke olacak*” (Ö2K). b. öğrencilerin %27'si yalnız olduklarında kendilerini bir grubun parçası olarak görmedikleri “*Kendimi bir grubun parçası olarak algılamadığım zamanlar benim ihtiyacım olduğu zamanlar çok yakınlarımla yanımda olmadığı, beni kırdıkları, düşünmeden konuştukları zamanlar kendimi bulduğum ortama ait hissetmiyorum. Benim bu ortamda olmamam gerekiyor diyorum. Bir etkinlik yaparken beni unuttukları, arkamdan benim hakkımda konuştukları zamanlar*” (Ö10K) şeklinde belirtmişlerdir.

Ek yorum ve öneriler. Üniversite öğrencileri genel olarak sosyal bağlılık konusunda, kendilerini Türkiye’ye bağlı hissettiklerini, burada yaşamaktan ve öğrenim görmekten son derece memnun olduklarını, kendilerini diğer arkadaşları gibi gördüklerini belirtmişlerdir. Sadece bazı telaffuz farklılıklarında insanların tepkilerinden incindiklerini belirtmişlerdir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

İlk olarak, öğrencilerin Türkiye’de öğrenim gördükleri sırada yaşadıkları sorunlara bakıldığında Türkçe’yi kullanabilme ve telaffuzda, kültür, yaşam biçimi ve ders materyalleri konusunda sorun yaşamaları yer almaktadır. Diğer yandan büyük bir kısmı özellikle Türkçe dil becerisi iyi olanlar, herhangi bir sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir.

Öğrencilerin, sorunlarla başa çıkarken veya normal şartlarda aldıkları destek durumları, uyum sürecinde veya sorunlarla başa çıkmada alınan desteklerin ihtiyacı ne düzeyde/hangi oranda karşıladığı, uyum sürecinde/sorunlarla başa çıkmaları esnasında alınan bu desteklerin ne düzeyde etkili olduğu, bu görüşlere ek yorum ve önerileri yönündeki sorulara verdikleri yanıtlar incelendiğinde; ailelerinden, arkadaşlarından ve öğretmenlerinden destek gördükleri, bu desteklerin ihtiyaçlarını büyük oranda karşıladığı ve aynı zamanda etkili de olduğu söylenebilir. Bulgular daha da ayrıntılı incelendiğinde, öğrencilerin bu açık uçlu sorulara verdikleri yanıtlar, algıladıkları sosyal destek düzeylerine ilişkin ortaya çıkan temaları destekleyen benzer temalar (kimlerden destek aldığı, aldığı desteklerin hangi oranda faydalı olduğu ve bu desteklerin etkileri) etrafında toplanmaktadır. Ayrıca bu sonuçlar, öğrencilerin içinde buldukları sosyal çevre ile sosyal bağlılık düzeylerine ilişkin tema ile de benzerlik göstermektedir. Tüm bu bulgular, alanyazında belirtildiği gibi (Marrison, Mallinckrodt ve Ladd, 1987) öğrencilerin algıladıkları sosyal destek düzeylerinin onların ihtiyaçlarını karşılayabildiğini ve etkili olduğunu göstermektedir.

Diğer yandan öğrencilerin birçoğu herhangi bir sorun yaşamadıklarını ve iyi düzeyde sosyal destek algıladıklarını belirtmişlerdir. Ancak, gerek sorun yaşadığını belirten öğrencilerin yanıtlarına gerekse ek yorum ve önerilere verilen yanıtlar incelendiğinde, öğrencilerin öğrenimleri sırasında zaman zaman sorun yaşadıkları ve algıladıkları desteğin yeterli olmadığı görülmektedir. Bu problemler, öğrencilerin kendilerini ifade etmelerini sağlayan dil kullanımının yetersizliğinden örneğin: telaffuz bozuklukları, örneğin: sınıf yönetimi teknikleri ve derslerde kullanılan materyaller, öğrenci işlerinde resmi olarak ilgilenen kişilerin bazı sorulara yanıt getiremiyor

olmaları, burs olanakları, çözemedikleri sorunlar karşısında ailelerinin de ne yapacağını bilememeleri, zaman zaman arkadaş, aile ve öğretmen desteklerinin olmayışından kaynaklanmaktadır. Öğrencilerin hem dil, telaffuz, burslar, eğitim sistemi, sınıf yönetimi hem de resmi işlerdeki zorlanmalardan kaynaklanan sorunların yeniden gözden geçirilmesi ve bu geribildirimler aracılığıyla üniversite rektörlüklerinin ve fakülte dekanlıklarının çözümleyici stratejiler sunmasının oldukça gerekli olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle, öğrencilerin ek yorum ve önerilerde belirttiği resmi işlerin ayrıntılı anlatılması, eğitim sistemi, burslar gibi konularda bilgi verilmesinin (Aladağ, 2009) önemli olduğu görülmektedir.

Öğrenciler en çok sırasıyla aile, arkadaş ve öğretmen desteği algıladıklarını ve bu destek durumlarının son derece etkili olduğu alanyazındaki (Holloway, 1987; Cutrona, Cole, Colangelo, Assouline ve Russell, 1994; Sertbaş, Çuhadar ve Demirli, 2004; Lepora ve ark., 1991; Day ve Livingstone, 2003; Bruhn ve Philips, 1984; Torun, 1995) çalışmalarla da desteklenmektedir. Ayrıca bu dönemde aile ve arkadaşlardan alınan desteğin, bireyin yalnızlık duygularını azaltması (Güngör, 1996;) ve problem çözme becerisini arttırması (Budak, 1999) nedeniyle sosyal bağlılık düzeylerine de olumlu yansıdığı düşünülmektedir.

Öğrencilerin sosyal bağlılık düzeylerine ilişkin sorulara verdikleri yanıtlar incelendiğinde üç tema dikkat çekmektedir. Bunlar yeni sosyal ortamlara katılımlarında yaşadıkları duygulara, sosyal bir gruba ait olma ihtiyacını giderme yollarına, kendilerini bir grubun parçası olarak algıladıkları durumlara yönelik ortaya çıkan temalardır. Öğrencilerin birçoğunun sosyal ortamlara katılmaktan mutlu oldukları, sosyalleşebilecekleri sinema, tiyatro, kurs, öğrenci toplulukları gibi ortamları tercih ettikleri ve kendilerini zaman zaman sorun yaşasalar da Türkiye'ye ve kültüre bağlı hissettikleri bir yabancı gibi hissetmedikleri için ciddi bir sorun yaşamadıkları ortaya çıkmıştır. Bu temalar, bireylerin yaşadıkları topluma olan sosyal bağlılık düzeylerinin yüksek düzeyde olması nedeniyle uyum zorlukları yaşamadıklarını (Francp, Clark, Fleming, Wall, 2004; Bandura, 1997) göstermesi bakımından dikkat çekmektedir.

Tüm bu bulgular, öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek düzeylerinin faydalı ve etkili olduğunu, en çok aile ve arkadaşlarından sosyal destek gördüklerine; içinde yaşadıkları çevreye ve kültüre bağlılıkla ilgili sorun yaşamadıklarını, kendilerini bir yurtdışından gelmiş bir yabancı gibi değil, diğer arkadaşlarıyla aynı gördüklerine işaret etmektedir. Bu süreçte öğrencilerin sosyal destek aldıkları arkadaş çevresiyle çeşitli kurs ve sosyal etkinliklere katılanların daha yüksek düzeyde sosyal bağlılık yaşadıkları, böylece kendilerini bu toplumun ve ülkenin parçası olarak algıladıkları ortaya çıkmıştır. Bu bulgulardan hareketle, yabancı uyruklu Türk asıllı üniversite öğrencilerinin Türkiye'de öğrenim gördükleri sırada yaşadıkları sorunların algılanan ve alınan sosyal destekler sonucunda üstesinden gelebildikleri ve sosyal bağlılık bakımından bir sorun yaşamadıkları sonucuna varılabilir. Bunun yanı sıra, bu araştırma kapsamında elde edilen veriler ışığında, Türkiye'de öğrenim görmeye başlayan öğrencilere üniversiteye uyum sürecinde sağlanan sosyal desteklerin öğrencilerin akademik hayatına olumlu etki ettiği, sosyal olarak herhangi bir bağlılık sorunu yaşamadıkları, böylece akademik, sosyal ve kişisel yönden yaşanabilecek olumsuzlukları azaltması nedeniyle sosyal desteğin üniversiteler tarafından artırılması gerektiği, özel olarak sadece bu öğrencileri kapsayacak oryantasyon çalışmalarının ve akran danışmanlığının uygulanması önerilebilir.

Sonuç olarak, bu çalışma üniversiteye uyum konusunda ele alınması önemli görülen bir örneklem grubuna yönelik gerçekleştirilmiştir. Bundan sonraki çalışmalarda, Türk Cumhuriyetlerinden gelen üniversite öğrencilerinin durumları araştırılabilir. Çalışma kapsamında elde edilen bulguların, daha sonra yapılacak çalışmalara ve literatüre katkı sağlaması beklenmektedir.

KAYNAKLAR

- Arslan, Y. (2009). *Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Sosyal Destek ile Sosyal Problem Çözme Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi. Konya.
- Baker, R. W., Sıryk, B. (1984). Measuring adjustment to college. *Journal of Counseling Psychology*, 31, 179-189.
- Bandura, A. (1997). Self-Efficacy: Toward a unifying theory of behavior change, *Psychological Review*. 84 (2), 191-215.
- Budak, B. (1999). *Lise Öğrencilerinin Algılanan Sosyal Destek Düzeyi ile Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi. Samsun.
- Bruhn, J. G., Philips, B. Y. (1984). Measuring social support: a synthesis of current approaches. *Journal of Behavioral Medicine*. 7: 150-170.

- Budak, S. (2000). Psikoloji Sözlüğü. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Chen, Li-Jane ve Chung, Shi-Kai (2007). Loneliness, social connectedness, and family income among undergraduate females and males in Taiwan. *Social Behavior and Personality*, 35 (10), 1353–1364.
- Cohen, S. (2004) “Social Support And Health” *American Psychologist*. 676–682.
- Cutrona, C. E., Cole, V., Colangelo, N., Assouline, S. G. ve Russell, D. W. (1994). Perceived Parental Social Support and Academic Achievement: An Attachment Theory Perspective. *Journal of Personality and Social Psychology*, 66(2), 369–378.
- Çakır, Y. (1993). 12–22 Yaş Grubu Gençlerde Çok Yönlü Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Araştırması. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.*
- Çeçen, A. R. (2008). “Öğrencilerin cinsiyetlerine ve ana baba tutum algılarına göre yalnızlık ve sosyal destek düzeylerinin incelenmesi”. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(3), 415–431.
- Day, A. L. ve Livingstone, H. A. (2003) Gender Differences in Perceptions of Stressors and Utilization of Social Support Among University Students. *Canadian Journal of Behavioural Science*, 35(2), 73–83.
- Duru, E. ve Poyrazlı, S. (2007). Personality dimentions, psychosocial-demographic variables and English language competency in predicting level of acculturative stress among Turkish international students in the U.S. *International Journal of Stress Management*, 14(1), 99–110.
- Duru, E. (2008a). “Yalnızlığı yordamada sosyal destek ve sosyal bağlılığın rolü”. *Türk Psikoloji Dergisi*, 23 (61), 15–24.
- Duru, E. (2008b). “Üniversiteye uyum sürecinde yalnızlığı yordamada sosyal destek ve sosyal bağlılığın doğrudan ve dolaylı rolleri”. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3 (29), 13–24.
- Elbir, N. (2000). “Lise Birinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Destek Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi”. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi. Ankara.*
- Francp, S. D., Clark, T. C. , Fleming, T. Ve Wall, M. (2004). Emotional resilience: risk and protective factors for depression among alternative education students in New Zealand. *American Journal of Orthopsychiatry*, 74(2), 137–149.
- Güçray, S. (1998). “Bazı kişisel değişkenler, algılanan sosyal destek ve atılğanlığın karar verme stilleri ile ilişkisi.” *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi* 2 (9), 7–16.
- Güngör, A. (1996). Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Destek, Negatif Yaşam Olayları, Öfkenin İfade Edilme Biçimi ile Kendini Suçlamanın Fiziksel sağlık ve Sosyal Uyumla Olan ilişkilerinin incelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi. Ankara.*
- Hamdan-Mansour, A. M. ve Dawani, H. A. (2008). Social Support and Stres Among University Students in Jordan. *International Journal of Health Addiction*. 6, 442–450.
- Hendrickson, B., Rosen, D. ve Aune, R. K.(2010).An analysis of friendship networks, social connectedness homesickness and satisfaction levels of international students. *Examining mediation and moderation effects. International Journal of Intercultural Relations*. :10,1016.
- Hinderlie, H.H., ve Kenny, M. (2002). Attachment, social support and college adjustment among Black students at predominantly White universities. *Journal of College Student Development*, 43, 327-340.
- Kohut, H. (1998). Kendiliğin Yeniden Yapılanması. İstanbul: Metis Yayıncılık (çev: Oğuz Cebeci).
- Lee, R. M. ve Robbins, S. B. (1995). Measuring belongingness: The social connectedness and the social assurance scales. *Journal of Counseling Psychology*, 42 (2), 232–241.
- Lee, R. M. ve Robbins, S. B. (1998). The relationship between social connectedness and anxiety, self-esteem and social identity. *Journal of Counseling Psychology*, 45 (3), 338–345.
- Lee, R. M. ve Robbins, S. B. (2000). Understanding social connectedness in college women and men. *Journal of Counseling and Development*, 78, 484–491.
- Lee, R. M., Draper, M. ve Lee, S. (2001). Social connectedness, dysfunctional interpersonal behaviors and psychological distress: Testing a mediator model. *Journal of Counseling Psychology*, 48 (3), 310–318.
- Lepore, S. J. (1991). *Ansiklopedia of Human Behavior*. Ed. Aaron T. Beck, David M. Buss Antonio R.Darnasio, Jerome Kegan.v4 Academic Pres Inc.
- Özen, D. S. (1998). Eşler arası Çatışma ve Boşanmanın Farklı Yaş ve Cinsiyetteki Çocukların Davranış ve Uyum Problemleri ile Algıladıkları Sosyal Destek Üzerindeki Rolü. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi. Ankara.*

- Ramsay, S., Jones E. ve Barker M.(2007). Relationship between adjustment and support types: Young and mature-aged local and international first year university student. *Higher Education*, 54, 247–265.
- Reishl, T. M. Ve Hirsch, B. J. (1989). Identity commitments and coping with a difficult developmental transition. *Journal of Youth and Adolescence*, 18, 55-69.
- Rosenthal, D. A. ve Russell, J. (2007). Social connectedness among international students at an Australian university. *Social Indicators Research*, 84: 71–82.
- Schaefer, C., Coyne, J. ve Lazarus, R. (1981). The health related functions of social support. *Journal of Behavioral Medicine*, 4, 381–406.
- Sertbaş, G., Çuhadar, D., Demirli, F. (2004). Gaziantep Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü öğrencilerinde aile ve arkadaşlardan algılanan sosyal destek ile anksiyete düzeyi arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Hemşirelik Forumu Dergisi*, 8, 42.
- Smith, C. E., Fernengel, K., Holcroft, C., Gerald, K. ve Marien, L. (1994). Metaanalysis of the associations between social support and health outcomes. *Annals of Behavioral Medicine*, 16(4), 352–362.
- Sorias, O. (1988). “Sosyal destek kavramı”. *Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*. 27 (1), 353–357.(20), 25–30.
- Uygun, S. (2004). Üniversite Gençliğinin Yabancılaşması. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 5.
- Ünüvar, A. (2003). Çok Yönlü Algılanan Sosyal Desteğin 15–18 Yaş Arası Lise Öğrencilerinde Problem Çözme Becerileri ve Benlik Saygısına Etkisi. Yayınlanmamış *Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Konya*.
- Wenz, G. ve Sipeerstein, G. N., (1997). “Stres, social support and adjustment of adolescents in middle school”. *Journal of Early Adolescence*. Vol 17(12):129–151.
- Windle, M. (1991). “Temperament and social support in adolescence: interrelations with depressive symptoms and delinquent behaviors”. *Journal of Youth and Adolescence*. (1), 1–21.
- Yıldırım, İ. (2004). Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin Revizyonu. *Eğitim Araştırmaları- Eurasian Journal of Educational Research*, 17, 221-236.
- Yıldırım, İ. (2007). Üniversite Seçme Sınavına Hazırlanan Türk Öğrencilerde Depresyon, Sınav Kaygısı ve Sosyal Destek. *Eğitim Araştırmaları- Eurasian Journal of Educational Research*, 29, 171-184.
- Yılmaz, A. (2000). Eşler Arasındaki Uyum ve Çocuğun Algıladığı Anne Baba Tutumu ile Çocukların, Ergenlerin ve Gençlerin Akademik Başarıları ve Benlik Algıları Arasındaki İlişkiler. *Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi. Ankara*.
- Yılmaz, E, Yılmaz, E. ve Karaca, F. (2008). *Genel Tıp Dergisi*, 18(2), 71–79.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. 5.baskı. Seçkin Yayınevi. Ankara
- Zhang, J. ve Goodson, P. (2010). Acculturation and psychosocial adjustment of Chinese international students: *Examining mediation and moderation effects. International Journal of Intercultural Relations*. 10.1016/j.ijintrel.2010.11.004.